

Samenwerking tussen OMO en BNB

Liselotte Dessauvagie

Caroline Heijer

Landelijk OCW-programma leesbevordering

3 programmaliijnen (door provinciale en lokale bibliotheken uitgevoerd)

- Strategische leesbevorderingsnetwerken
- BoekStart (0-4 jaar)
- De Bibliotheek *op school* (4-23 jaar)
po, vo (met name praktijkonderwijs en vmbo)
mbo en pabo

Vier pijlers: LEES

De preventieve aanpak van Kunst van Lezen en de Bibliotheek *op school* rust op vier pijlers die samen het woord LEES vormen

Leesomgeving

Expertise

Evidentie

Samenwerking

Samenwerking OMO - BNB

LEESoffensief
Brabant!

Samen werken aan een actieve leescultuur

Actieve leescultuur

We hebben de noodklok horen luiden
Samen willen we het tij keren

LEESoffensief
Brabant!

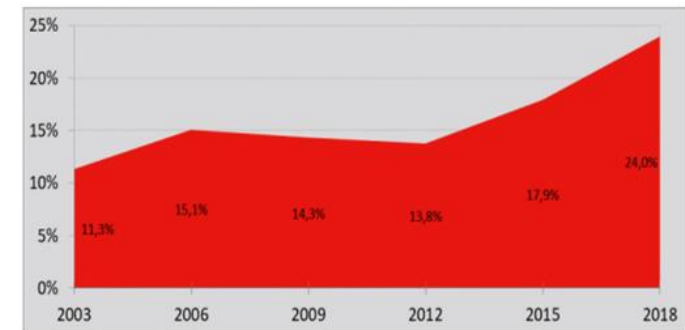

Iedereen (her)kent de urgentie.

- Leesmotivatie leerlingen neemt af en dat heeft consequenties voor de leesvaardigheid

Risico laaggeletterdheid van 15-jarigen (PISA 2018)

op...

Samenwerking OMO - BNB

Voor de examens van **alle schoolvakken** is een goede taalvaardigheid essentieel

Examen vmbo-bb wiskunde 2021

Lisa en Bart zijn fan van Beyoncé. Wanneer ze horen dat de Amerikaanse zangeres een concert geeft in Amsterdam, willen ze hiernaartoe. Lisa moet nog wel sparen voor het concertticket.

→ Maak van de volgende zinnen een economisch juiste tekst door de juiste woorden te noteren. Kies uit de woorden die tussen haakjes staan.

Om te kunnen sparen, moet Lisa de komende tijd haar inkomen ... (1)... (volledig / niet volledig) uitgeven. Het spaarmotief voor Lisa is sparen ... (2)... (uit voorzorg / voor een doel). Lisa zet het gespaarde bedrag op een spaarrekening. Hiervoor ... (3)... (betaalt ze aan / ontvangt ze van) de bank rente.

(1)

Examen vmbo-bb economie, 2021

Gardameer

Rob en Kim gaan samen met hun 3 kinderen kamperen aan het Gardameer in Italië.

Op 1 augustus komen Rob, Kim en hun 3 kinderen aan met hun caravan. Ze verblijven 16 nachten op de camping. Per nacht betalen ze een bedrag voor de plaats en een bedrag per persoon. In de tabel staan de prijzen per nacht in euro's voor deze periode.

periode	prijs per nacht in euro's				
	standaard-plaats	Premium Classic-plaats	Premium Plus-plaats	volwassene	kind
13-07 tot en met 24-08	40,40	44,70	48,30	15,50	10,10

- 3p 13 Ze nemen een Premium Classic-plaats.
→ Bereken hoeveel euro hun hele verblijf op de camping kost. Schrijf je berekening op.

Samenwerking OMO - BNB

Examen vwo economie, 2022

Opgave 5 Uitvaartverzekering

Uitvaartonderneming Funus biedt een verzekering aan waarbij Funus de complete uitvaart verzorgt en betaalt. Klanten kunnen kiezen om maandelijks een premie te betalen of om eenmalig een bedrag te betalen (een afkoopsom). De hoogte van de premie of afkoopsom is mede afhankelijk van de leeftijd van de klant. Funus belegt de betaalde premies en afkoopsommen in aandelen en staatsobligaties. Funus adverteert met een kwalitatief goede verzorging van uitvaarten.

In 2019 is Funus in financiële problemen gekomen. Oorzaken hiervan waren de aanhoudend lage rente en de sterker dan verwacht stijgende kosten van uitvaarten. Hierdoor heeft Funus te weinig vermogen om te voldoen aan zijn verplichtingen. De Nederlandsche Bank (DNB) is toezichthouder en maakt zich zorgen over de (toekomstige) dienstverlening door Funus, want de dekkingsgraad van Funus van 85% is lager dan de minimale eis van 130%.

$$\text{dekkingsgraad} = \frac{\text{huidig vermogen}}{\text{huidige waarde toekomstige verplichtingen}} \times 100\%$$

Een van de redenen om toezicht te houden op de bedrijfsvoering van uitvaartverzekeraars is het bestaan van een principaal-agentprobleem tussen verzekeraar en verzekerden.

- 3p 20 Leg uit dat er een principaal-agent probleem is tussen verzekeraar en verzekerden bij de uitvaartverzekering en leg uit hoe toezicht hierop door DNB dit kan verminderen.

Mevrouw Sardjoe is 64 jaar en heeft besloten een uitvaartverzekering af te sluiten bij Funus. Ze kiest voor een afkoopsom van € 6.000. De gemiddelde levensverwachting is 84 jaar. Naar verwachting kost een uitvaart over 20 jaar gemiddeld € 7.500. Funus moet van DNB rekenen met een rente van 1,5% per jaar.

- 3p 21 Bereken met welk bedrag de afkoopsom verhoogd moet worden om te voldoen aan de vereiste dekkingsgraad.

Funus stelt dat de rente van 1,5% in eerste instantie leidt tot een lage dekkingsgraad, maar op den duur weer voor een stijgende dekkingsgraad: "Die rente is gebaseerd op de rente op staatsobligaties. Als gevolg van de aanhoudend lage rente zijn de koersen van staatsobligaties die wij al in bezit hebben, gestegen. Hierdoor kan de dekkingsgraad weer stijgen."

- 3p 22 Leg uit dat de koersen van staatsobligaties stijgen als gevolg van een dalende rente.

Examen vwo wiskunde 2022

Blindsimultaandammen

Blindsimultaandammen is een tak van de damsport waarbij een dammer het gelijktijdig opneemt tegen meerdere tegenstanders. De dammer in kwestie ziet de speelborden en tegenstanders niet en speelt dus alle partijen uit zijn hoofd. Deze opgave gaat over deze damsportvariant.

De puntentelling bij dammen is als volgt: de winnaar krijgt 2 punten, de verliezer 0. Bij gelijkspel (dat wordt remise genoemd) krijgen beide spelers 1 punt.

Een dammer die het wereldrecord blindsimultaandammen wil verbreken, moet tegen meer tegenstanders spelen dan de zittende wereldrecordhouder. Bovendien moet hij minstens 70% van het maximaal te behalen aantal punten scoren.

In 1950 scoorde de Nederlandse dammer Piet Roozenburg tegen in totaal 5 tegenstanders precies 70%. Met deze score werd hij toen recordhouder.

- 3p 1 Onderzoek op welke manieren deze partijen van Piet Roozenburg verdeeld kunnen zijn in aantallen keren winst, verlies en remise.

Bij een latere recordpoging in 2014 speelde de Nederlandse dammer Ton Sijbrands tegen 32 dammers. Hij won 14 partijen en verloor er geen. Een sportjournalist beweerde: "Gelukkig heeft hij geen wedstrijd verloren, want anders had hij geen 70%-score gehaald".

- 3p 2 Onderzoek of deze bewering juist is.

Sinds 1982 heeft Ton Sijbrands het wereldrecord behoorlijk stevig in handen. De tabel geeft een overzicht van zijn wereldrecords.

tabel

jaar	partijen	winst	remise	verlies	score(%)
1982	10	9	1	0	95,00
1986	12	11	1	0	95,83
1987	14	12	1	1	89,29
1991	15	13	2	0	93,33
1993	18	14	4	0	88,89
1999	20	17	3	0	92,50
2002	22	17	5	0	88,64
2004	24	20	4	0	91,67

Samenwerking OMO - BNB

Samen kunnen we het tijd keren en de leesmotivatie vergroten!

Leerlingen die plezier hebben in lezen, gaan meer lezen en gaan daardoor steeds beter lezen.

Succeservaringen zorgen voor nog meer lezen.

Rapport adviescommissie taalbeleid: een sterk fundament

Adviezen

- 1) Realiseer een actieve leescultuur op de OMO-scholen om de taal- en leesvaardigheid en leesplezier van leerlingen te verbeteren
- 2) Een actieve leescultuur kunnen we realiseren door middel van:
  - ✓ Taalbeleidsplannen
  - ✓ de expertise van de docent in de rol als leesbevorderaar
  - ✓ Het inzetten van bewezen effectieve interventies
- 3) Alle betrokkenen bij het taalbeleid hebben een duidelijk beschreven rol, kennen hun rol en dragen er verantwoordelijkheid voor.

ADVIESCOMMISSIE TAALBELEID

Rapport

Taalbeleid:

'Een schoolbrede aanpak voor de verbetering van de leeropbrengst en het ontwikkelniveau van alle leerlingen middels taalrijk onderwijs door elke docent binnen elk vak.'

Conclusies en aanbevelingen: een mooi kompas

Onder andere:

- Lees regelmatig voor in de klas
- Stimuleer vrij lezen
- Gebruik rijke teksten met veel samenhang
- Stimuleer de psychologische basisbehoeften autonomie, relatie en competentie in het taalonderwijs
- Combineer burgerschapsonderwijs in combinatie met lees-/fictieonderwijs
- Bied effectieve leesstrategieën aan om begrip te ondersteunen en zorg voor bijpassende didactiek

Samenwerking OMO - BNB

We gaan op weg

Samenwerking OMO - BNB

Gezamenlijk einddoel

Wind in de zeilen

Goed nieuws uit Den Haag: extra geld voor leesbevordering op scholen

- Landelijk is voor 80 vmbo-scholen een impuls van ca 25.000 euro beschikbaar
- Elke school een schoolbibliotheek
- Schoolbibliotheek = collectie + leesexpert (schoolmediathecaris of een leesconsulent)
- Stichting Lezen stelt dit voor max. 30 OMO-scholen ter beschikking

Hoe

Structureel inzetten op 3 punten in samenhang

**RAPPORT
ADVIESCOMMISSIE**
Lees regelmatig
voor in de klas
Stimuleer vrij lezen

LEZEN
tijd om te lezen
voorgelezen worden
voor jezelf lezen

SELECTEREN
aanbod,
beschikbaarheid,
toegankelijkheid,
presentatie

1. Docenten
2. Lees-
media-
consulent
(bibliotheek)
3. Ouders

REAGEREN
Praten over
beleving

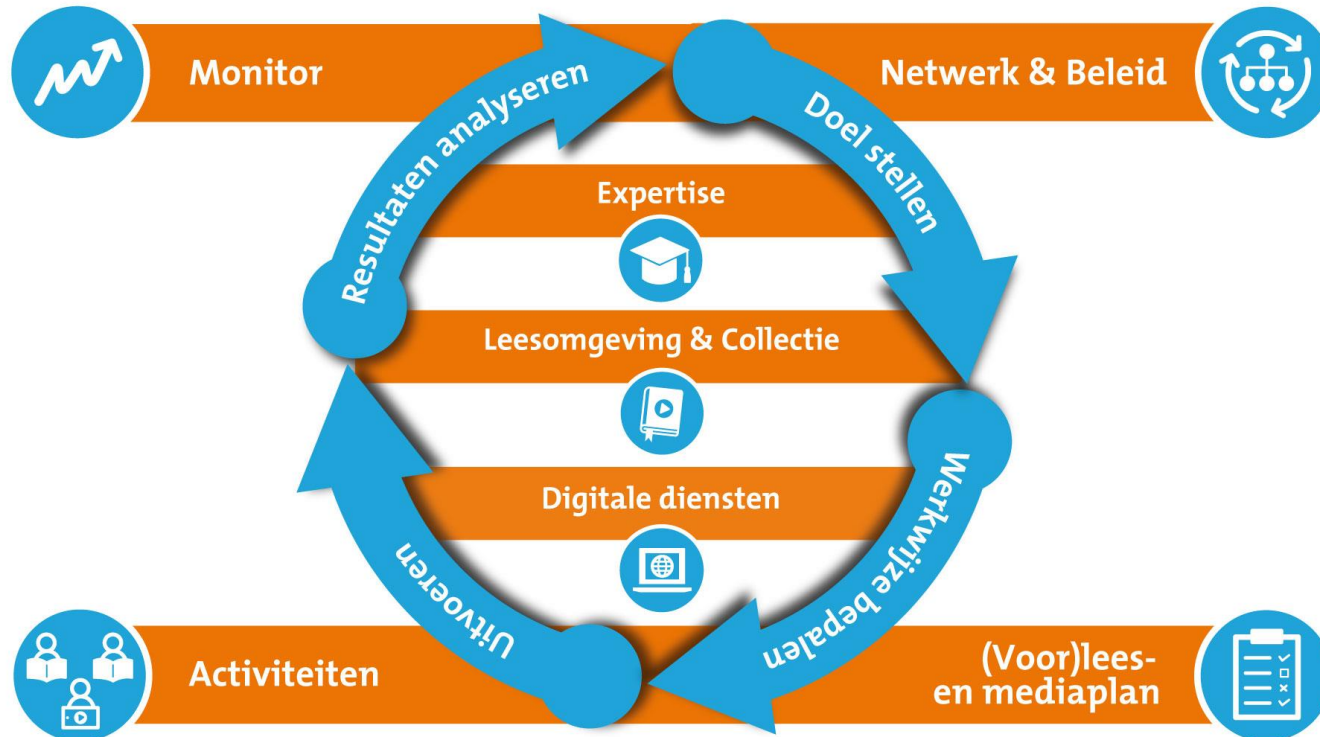
Hoe

Wegwijzers

Hoe?

Bouwstenen zijn de basis van de Bibliotheek *op school*

Rapport adviescommissie

Een actieve leescultuur kunnen we realiseren door middel van:

- ✓ Taalbeleidsplannen
- ✓ de expertise van de docent in de rol als leesbevorderaar
- ✓ Het inzetten van bewezen effectieve interventies

Elke bouwsteen is uitgewerkt in een toolkit

Docenten en leesconsulenten

- De leesconsulent van de Bibliotheek als adviseur op school
- Iedere docent een leesbevorderaar: deskundigheidsbevordering
  - Belangrijk want docenten als rolmodel bij lezen hebben een significante invloed op de leesmotivatie van leerlingen

Hoe

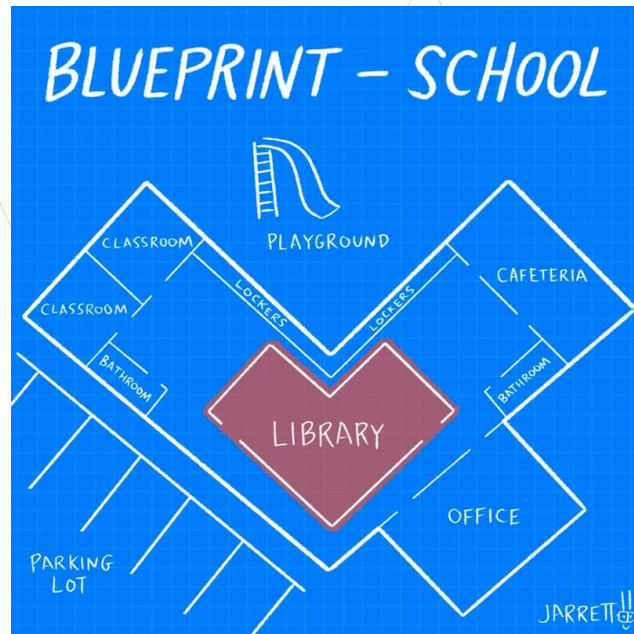
- word je een leesbevorderaar
- begeleid je leerlingen bij hun leesontwikkeling?
- kun je werkvormen inzetten (en welke)
- weet je wat leuke, passende boeken zijn?
- Training: Leesbevordering in het vmbo, dat werkt!
- Training IDEL (Iedere Docent een Leesbevorderaar).
  - Deze training voor aankomende leraren (studenten lerarenopleiding) wordt voor OMO uitgebreid naar bestaande docententeams:
- Training vrij lezen

EN: elke school krijgt een aantal uren per week ondersteuning van een lees-mediaconsulent van de bibliotheek

Waarom?

- Leesbeleid zonder schoolbibliotheek is als bewegingsonderwijs zonder gymlokaal
- Eenvoudige toegang tot actuele boeken op school leidt tot meer lezen.

Hoe?

- Collectie opbouwen m.b.v. een collectieplan
- Collectieadvies en titellijsten
- Via lidmaatschap leerlingen toegang tot jeugdbibliotheek.nl met de online Bibliotheek met:
  - E-books
  - Luisterboeken

Autonomie en vrije keuze belangrijk

COMIC BOOKS
AVERAGE
53.5 RARE WORDS
PER THOUSAND

WORDS AND PICTURES
HOORAY!!

CHILDREN'S BOOKS
AVERAGE 30.9

ADULT BOOKS
AVERAGE 52.7

PHENOMENAL!

JARRETLERNER.COM

FROM "BIG IDEAS IN BEGINNING READING: VOCABULARY." UNIV. OF OREGON CENTER OF TEACHING + LEARNING

GRAPHIC NOVELS

BOOST READING CONFIDENCE!

YEP! THEY'RE BOOKS!

FAVOR VISUAL LEARNERS!

ENCOURAGE IMITATION!

INCREASE COMPREHENSION!

INVITE INFERENCE!

WORDS AND PICTURES
HOORAY!!

JARRETLERNER.COM

JARRETT!!

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Young adult-literatuur op de leeslijst en in de lespraktijk

Linda Ackermans

De meerderheid van de docenten Nederlands staat leerlingen toe om *young adult*-boeken te lezen voor hun leeslijst in de bovenbouw van havo (78%) en vwo (63%).

lezen
STICHTING LEZEN

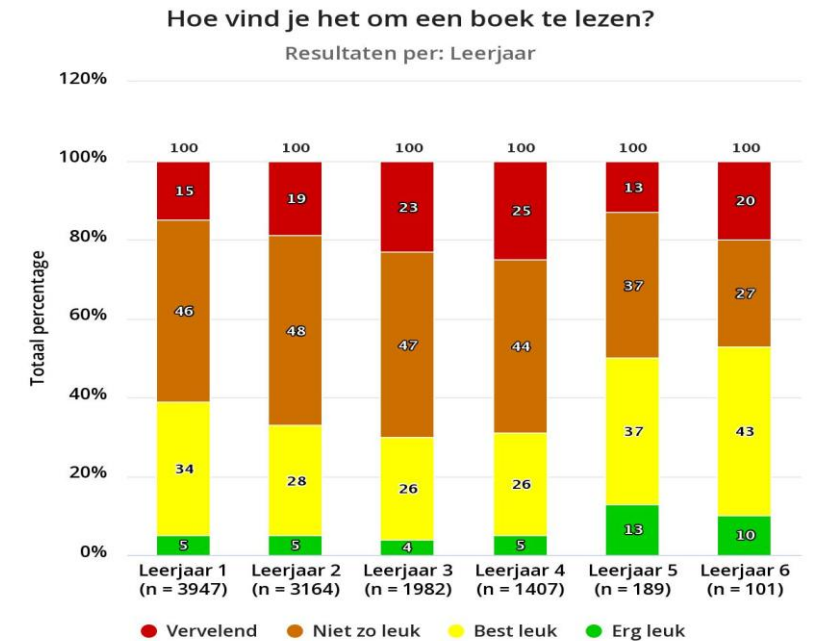
Waarom? Meten is weten

De (lees)monitor levert gegevens over

- leesmotivatie en leesgedrag leerlingen
- leesbevorderende activiteiten
- Een aantrekkelijke leesomgeving.

en zorgt daarmee voor:

- een 0-meting voor nieuwe scholen.
- **uitgangspunten voor concrete doelen van de samenwerking voor het komend jaar**
- inzicht in het effect van de samenwerking

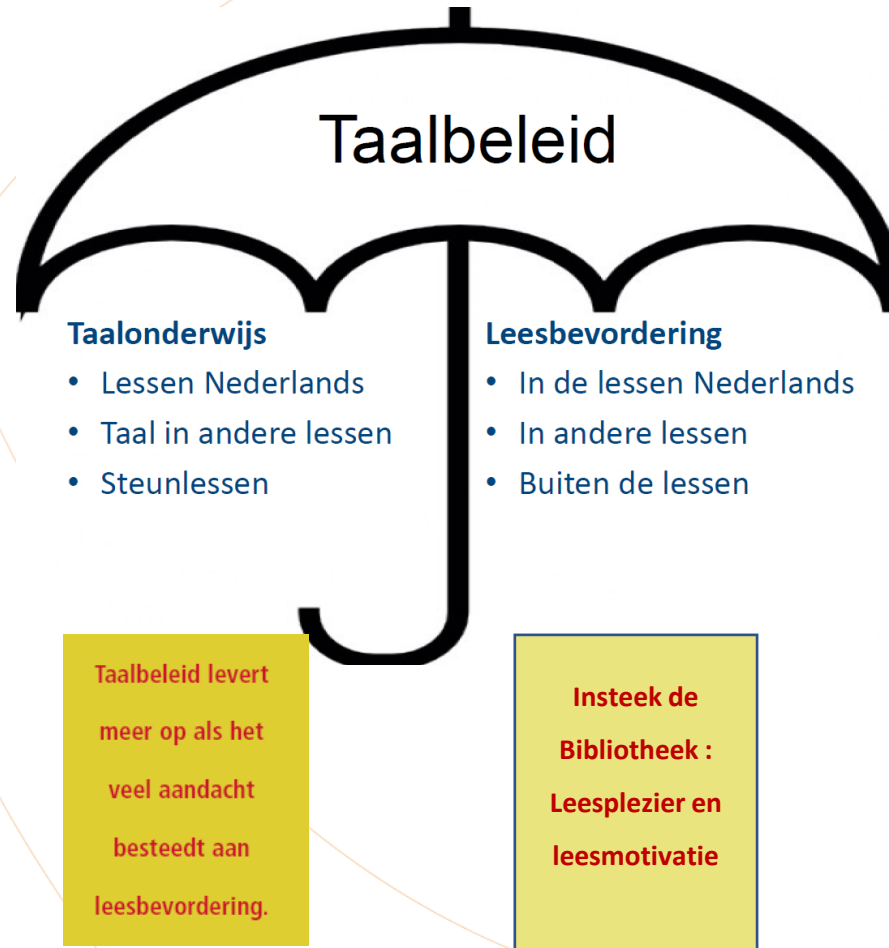

Hoe?

- Via online vragenlijsten voor leerlingen, docenten en de bibliotheek
- De bibliotheek maakt met de taalcoördinator of taalcommissie van elke school afspraken over de praktische uitvoering
- Elke school bepaalt welke leerlingen meedoen (niveau, leerjaar) en welke docenten (leerjaren, vakken)
- Periode van afname tussen 1 december 2022 en medio februari 2023.
- Elke school krijgt een rapportage van/via de bibliotheek
- Op basis van de rapportage worden afspraken gemaakt voor het volgende schooljaar.

De monitor staat kosteloos open voor alle OMO-scholen

Paraplu om van leerlingen betere lezers te maken

Waarom

- Als doelen en activiteiten van taal en lezen geborgd zijn in beleid zorgt dat voor continuïteit en verbreding van het thema

- **Uit een taalbeleidsplan van 1 van de scholen uit 2021:**
Vakdocenten klagen regelmatig dat leerlingen niet goed spellen, lezen of formuleren. Het is daarom van belang dat er uniforme afspraken worden gemaakt, die schoolbreed gedragen worden.

Tip: voeg aan elk taalplan een onderdeel leesplan (leesbevordering) toe

Hoe

Handreiking voor het opstellen en uitvoeren van een taal- en leesbeleidsplan

Werken aan taal- en leesbeleid door middel van tien stappen.

In deze handreiking lees je hoe je als school te werk kunt gaan bij het opstellen en uitvoeren van een taal- en leesbeleidsplan. Door middel van het volgen van tien stappen kan het taalbeleid op school vorm krijgen. Deze handreiking is gebaseerd op het document 'Samenwerken aan Taalbeleid: in tien stappen naar een taalbeleidsplan', ontwikkeld door het Expertisecentrum Nederlands.

[Handreiking voor het opstellen en uitvoeren van een taal- en leesbeleidsplan |](#)

Leesbevordering op elke school

- Wat gaan we doen?
- Met wie?
- Wanneer?
- Hoe?
- Wat kost het? Een begroting is de financiële vertaling van beleid

Leesplan maken?

Introductie

Op de www.leesplan.nl kun je je eigen (school)leesplan schrijven en bewaren. Daarvoor moet je eerst inloggen.

Voor scholen die niet meedoen aan de aanpak de Bibliotheek *op school* is een andere versie van het leesplan beschikbaar. Let op: het leesplan wordt niet automatisch opgeslagen. Kies **OPSLAAN** om het te bewaren.

Voor wie?

Deze versie van het leesplan is voor basisscholen die betrokken zijn bij het project de Bibliotheek *op school* in samenwerking met de lokale bibliotheek. Bij de Bibliotheek *op school* werken school, gemeente en bibliotheek samen aan het verbeteren van taalvaardigheid, leesplezier en informatievaardigheden. Door een gezamenlijke aanpak wordt de ideale lees- en mediaomgeving gecreëerd waar kinderen betere resultaten behalen.

Wat is een schoolleesplan?

Een schoolleesplan, kortweg leesplan, geeft houvast bij de inrichting van leesbevordering binnen de school. In een leesplan legt een school vast wat de stand van zaken is en op welke wijze er in de verschillende groepen in het komend schooljaar aan leesbevordering wordt gewerkt.

Over deze pdf-versie

Het online bewerkbare leesplan is te vinden op www.leesplan.nl. Deze pdf-versie is enkel bedoeld om inzicht te geven in welke vragen er worden gesteld, zodat school en bibliotheek zich kunnen voorbereiden op het invullen van het leesplan. Daar waar een blanco blokje voor een vraag staat, wordt online een meerkeuze menu aangeboden. De oranje blokjes staan voor open tekstvelden in de online versie. Deze onbewerkbare pdf heeft niet de intentie de online versie te vervangen.

Hoe ver zijn we al?

Waarom?

- Activiteiten dragen bij aan vastgestelde doelen en staan dus niet op zichzelf
- Zonder activiteiten worden doelen niet gehaald.

Activiteiten

25 werkvormen leesbevordering

voor het voortgezet onderwijs

de Bibliotheek
op school

Het doel van deze werkvormen is het bevorderen van de leescultuur in de klas. Alle werkvormen zijn geschikt voor het vmbo, waarbij de docent of leesconsulent deze naar eigen inzicht kan aanpassen voor de leeftijd of het leesniveau van de betreffende klas. De werkvormen zijn geïnspireerd op de pdf 25 korte werkvormen voor de Boekenkring voor het po.

Lezen in het voortgezet onderwijs

1 TIJD EN AANDACHT VOOR (VRIJ) LEZEN

De helft van de jongeren is tijdens het lezen snel afgeleid door berichtjes op hun telefoon. Creëer rustmomenten in de klas voor (vrij) lezen, zodat leerlingen zich geconcentreerd en ononderbroken kunnen verdiepen in een boek.

2 EFFECTIEF LEESONDERWIJS

Motivatie is een belangrijk ingrediënt van goed leesonderwijs. Met name in het voortgezet onderwijs draagt aandacht voor leesmotivatie bij aan een grotere leesvaardigheid.

lezen

STICHTING LEZEN

3 LEESKLIMAAT OP SCHOOL

Het is belangrijk dat er op school doorlopend (in alle leerjaren) en in de breedte (bij alle vakken) aandacht is voor lezen. Zo is de kans groter dat jongeren uitgroeien tot enthousiaste en vaardige lezers.

8 PRATEN OVER BOEKEN

Weinig jongeren praten met elkaar over boeken. Door in de klas gesprekken over boeken te voeren, kan de (sociale) aantrekkingskracht van lezen en de betrokkenheid bij boeken worden verhoogd.

6 DE SCHRIJVER ALS LEESBEVORDERAAR

Schrijversbezoeken in de klas vergroten het leesplezier van leerlingen. Schrijvers zijn - naast docenten - belangrijke rolmodellen: zij maken leerlingen nieuwsgierig naar nieuwe boeken en prikkelen hen om meer te lezen.

4 TOEGANG TOT BOEKEN

De aanwezigheid van een boekencollectie op school hangt positief samen met de leesprestaties van leerlingen. Met een uitgebreid, gevarieerd, actueel boekenaanbod - en met ondersteuning bij de boekkeuze - help je elke leerling aan het juiste boek.

5 EEN BREDE LEESLIJST

De boeken die jongeren voor het schoolexamen het vaakst lezen, zijn niet de boeken die zij het liefst lezen. Jeugd-/adolescentenboeken en genres zoals stripboeken en thrillers kunnen ook bijdragen aan de literaire ontwikkeling van leerlingen. Betrek ze daarom in het leesonderwijs.

de Bibliotheek
op school

Wie gaat dat betalen

IMPULS vanuit OCW

- Voor 80 vmbo-scholen is een impuls van ca 25.000 euro beschikbaar,
- Schoolbibliotheek = collectie + leesexpert + overige bouwstenen
- Stichting Lezen stelt dit voor ca 25 OMO-scholen ter beschikking
- De regeling loopt via Cubiss en de bibliotheek
- Er komt centrale ondersteuning (HR/opleiding, collectie, communicatie en leesomgeving)

Wie kan meedoen?

Succesfactoren: we willen dat het werkt (bewezen effectief):

- Scholen hebben lezen als speerpunt van beleid.
- Er is een lees-taalcoördinator of een taalcommissie met lezen als opdracht en met taakuren
- Er is of komt een lees/taalplan;
- Daarvoor doen scholen mee aan de monitor Bibliotheek *op school* vo (dec '22-feb '23
- Vrij lezen wordt schoolbreed ingezet
- Een schoolmediathecaris/leesconsulent op elke school, verbonden aan de bibliotheek
- Scholen zijn bereid om docenten schoolbreed te (laten) trainen op het onderwerp lezen/leesmotivatie
- Leerlingen worden lid van de bibliotheek
- In de schoolbibliotheek staat uiteindelijk een passende collectie boeken van tenminste drie boeken per leerling
- Scholen stellen een aantrekkelijke ruimte ter beschikking voor de inrichting van een schoolbibliotheek/leesomgeving
- Boeken worden uitgeleend en mogen mee naar huis
- Het gaat om nieuwe samenwerkingen tussen scholen en bibliotheken

Samenwerking OMO - BNB

Meer lezen is **beter in taal**:

- woordenschat
- begrijpend lezen
- schrijfstijl
- spelling
- kennis van grammatica

